

НАЗАД В МАЙБУТНЄ: ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ

В останнє десятиліття відбувається певний ренесанс політекономічних досліджень, що обумовлено такими основними тенденціями сучасного економічного розвитку як глобалізація, інформатизація, інтелектуалізація, соціалізація тощо (наприклад, — це дискусія з приводу предмета політичної економії, яка розгорнулася на сторінках журналу «Економічна теорія» в 2012 році). Але на багато питань, які виникають у суспільстві, сучасна економічна теорія не здатна дати відповідь, розкрити суть реального стану економіки, передбачити економічні і фінансові кризи. Процеси, які відбуваються в економіці, а також ускладнення взаємозв'язків економіки з іншими сферами суспільства впливають на предмет економічної теорії.

Політична економія як суспільна наука розвивається з розвитком економіки суспільства. Вона як суспільна наука має об'єкт і предмет свого дослідження. Об'єктом, у першу чергу, є ринкова економіка, а безпосередньо предметом є відносини між людьми з приводу суспільного виробництва. Предмет — це передусім предметний простір, а також — це сукупність теорій, концепцій і гіпотез.

Зміст предмету є важливим результатом взаємодії суб'єкта і об'єкта пізнання. Об'єкт пізнання — це, як правило, певна частина об'єктивної реальності з якою безпосередньо пов'язана діяльність суб'єкта. Предмет окреслює межі пізнавальної діяльності, задає характер дій суб'єкта на об'єкт пізнання, визначає статус останнього.

Предмет науки як відомо визначає її метод, тобто її методичний інструментарій, а в свою чергу, метод визначає предмет принаймні у двох випадках: коли завдяки інструментарію ми отримуємо нові знання та коли еволюція методу супроводжується розвитком предмету. Останні досягнення в теорії суспільного вибору інформаційної економіки, теорії ігор широко застосовуються для вирішення політекономічних проблем.

Політична економія є основою не тільки економічних наук, але й гуманітарних, що розширює поле міждисциплінарного підходу до аналізу сучасності. Про що, наприклад, свідчить поява «нovoї політичної економії», яка досліджує політичні відносини, котрі формують політичні ринки і все більше впливають на економічні процеси.

Економічна наука має право на збереження назви «Політична економія» і це право дано не тільки за фактом народження, але й тому що це відповідає духу нашого часу, як і завжди вона відповідає критеріям цілісності, схильності до інтелектуальної експансії, сприйняттю до нееконічної думки.

Політична економія — це філософія економічної науки, без її знань сучасний економіст не має таких компетенцій як системне бачення економіки, аналітичний спосіб мислення, аргументованість пропонуванних висновків.

Література

1. Пороховський О.А. Політична економія на початку XXI століття // Економічна теорія. — 2012. — №2. — С. 17—28.
2. Сэндлер Тодд. Экономические концепции для общественных наук / Пер. с англ. — М.: Издательство «Весь Мир», 2006. — 376 с.

Королюк Т.О., к.е.н., ст. викладач,
кафедра макроекономіки та державного управління

ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЬ ЯК ВСЕОХОПЛЮЮЧИЙ ТА ОПЕРАТИВНИЙ МЕТОД ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Контроль та оцінювання знань студентів є одним із важливих елементів дидактичної системи у вищій школі. Запровадження рейтингової технології оцінювання навчальної діяльності у межах

кредитно-модульної системи передбачає стимулювання систематичної, зацікавленої та активної роботи студентів, що, у свою чергу, сприяє підвищенню якості підготовки фахівців.

Особливістю рейтингової технології оцінювання є те, що її умови розробляються окремими навчальними закладами, факультетами чи кафедрами. Так, за результатами поточного контролю протягом семестру студент може отримати максимальну суму балів — 50, з яких більше половини — на семінарських заняттях. У карті самостійної роботи студента з будь-якої дисципліни чітко визначені види завдань і система їх оцінювання. За роботу на семінарах, наприклад, з дисципліни «Макроекономіка» студент може отримати максимальну суму балів — 26, зокрема 2 бали протягом заняття. Відповідно, перед викладачем постає одне із нелегких завдань в умовах великої кількості студентів у групі (25—30) — оцінити рівень засвоєння кожним студентом матеріалу теми та забезпечити рівні можливості для одержання необхідних балів. Тобто, у журналі в колонці оцінювання напроти прізвища кожного студента викладач повинен проставити бали наприкінці заняття. Систематичний контроль знань підвищує його ефективність і дієвість оцінки, відповідальність студентів за успішність навчання та знімає додаткові запитання до викладача, який не надав можливості студенту протягом семінарського заняття продемонструвати рівень знань. У протилежному випадку студенти втрачають стимули опанування дисципліни та можливість отримання максимальних балів.

Вирішити означену проблему можна кількома шляхами: зменшити кількість студентів у групі, збільшити кількість годин на опанування науки або віднайти такі методи та форми контролю знань, які б дали змогу оцінити рівень підготовки кожного студента, не завантажуючи додатково викладача.

Одним із таких методів виступає експрес-контроль, який може проводитися у формі тестових і графічних завдань, тематичних міні-кросвордів, бліцопитування тощо. Експрес-контроль можна застосовувати на понятійному, репродуктивному, алгоритмічно-дійовому рівнях перевірки пізнавальної діяльності студента. Виконання завдань у письмовій формі накладає на викладача додаткове навантаження, пов'язане із необхідністю перевірки робіт. Крім того, існує висока ймовірність списування, враховуючи розвиток сучасних технологій, якими володіють студенти.

А тому досить дієвою формою експрес-контролю виступає бліцопитування, за допомогою якого порівняно за короткий час (10—15 хв.) можна з'ясувати рівень підготовки студента до заняття. Проведення бліцопитування в усній формі передбачає короткі відповіді студента з місця на короткі запитання. При цьому студент наперед проінформований щодо правил проведення бліцопитування. Наприклад, із макроекономіки бліцопитування можна проводити на знання основних економічних понять, формул, логічно-класифікаційних ознак. Як показала практика, проведення бліцопитування у вигляді міні-гри підвищує значущість даного методу, так як активізує увагу студентів, загострює пам'ять і підвищує дієвість контролю.

Проведення бліцопитування у вигляді міні-гри з макроекономіки включає наступні правила: 1) визначення викладачем наперед термінів і формул, які виносяться на контроль; 2) заборона користуватися будь-якими підручними засобами; 3) запитання задають і відповідають лише студенти у порядку, який визначає викладач, а тому всі студенти повинні бути уважними; 4) виключення повтору у запитаннях; 5) запитання передбачає чітку та коротку відповідь; 6) оцінка відповіді здійснюється студентом, який задавав запитання («вірно» або «невірно»). Після бліцопитування викладач за наперед визначеною системою оцінює роботу студентів, враховуючи правильність відповіді студента, який відповідав та правильність оцінки тим, хто задавав питання. Так як із макроекономіки протягом семінарського заняття студент може отримати лише 2 бали, то під час бліцопитування — максимум 1 бал, решта балів студент отримує за розв'язок розрахункових завдань, відповіді на теоретичні питання, підготовку коротких цікавих аналітичних доповідей тощо. Як відомо, цілісна система знань формується у процесі постійного повторення вивченого. А тому бліцопитування також досить ефективне при короткому повторі основного матеріалу з кількох тем для переходу до вивчення нового.

Слід відзначити, що усна форма бліцопитування має свої переваги: 1) економія часу викладача на перевірці письмових робіт; 2) розвиток культури усного мовлення, студент вчиться чітко та швидко формулювати і висловлювати свої думки; 3) одночасне охоплення та закріплення матеріалу студентами усієї групи; 4) наявність взаємоконтролю та самоконтролю. Поряд із цим можуть існувати деякі складнощі у застосуванні даного методу контролю знань, які полягають у затягуванні часу при обдумуванні студентом відповіді, при формулюванні запитань, які уже лунали, а також, якщо викладач недостатньо знайомий із групою, що вимагає оцінювання відповідей безпосередньо під час бліцопитування.

Таким чином, удосконалення системи контролю та оцінювання знань студентів є процесом постійного пошуку найефективніших його методів і форм. При цьому вони повинні відповідати принципам об'єктивності, систематичності, всеосяжності, дієвості.